

Relationship between Prospective Teachers' Dysfunctional Attitudes and Their Attitudes towards the Teaching Profession¹

Çağlar KAYA² & Sinem KAYA³

ABSTRACT

The purpose of this research is to analyze the relationship between prospective teachers' dysfunctional attitudes and their attitudes to the teaching profession. In this study, the "Dysfunctional Attitudes Scale", developed by Weissman and Beck (1978) and adapted into Turkish by Şahin and Şahin (1992) is used along with the "Attitude Scale of Teaching Profession" developed by Üstüner (2006). The sample of the study comprises of 286 students from different departments of Muğla Sıtkı Koçman University, Turkey. According to the findings, dysfunctional attitudes of prospective teachers differ according to gender and the dysfunctional attitude scores of male prospective teachers are higher than that of their female colleagues. Female prospective teachers' attitudes towards the teaching profession are more positive than that of male prospective teachers. Besides, the perfectionist attitude, which is a dysfunctional attitude and attitudes towards the teaching profession differ according to the class levels of the prospective teachers. Finally, the prospective teachers' attitudes towards the teaching profession are found to be at a high level, whilst their dysfunctional attitudes are at a moderate level. It is concluded that there is no significant relationship between these two variables.

Key Words: Prospective teachers, Attitudes to teaching profession, Dysfunctional attitudes, Teaching profession, Attitude

 DOI Number: <http://dx.doi.org/10.12973/jesr.2015.51.2>

¹ This research was presented at the "International Symposium of New Trends in Teacher Education", which was held at Hacettepe University, between the 9th and 11th of May in 2013.

² Research Assistant - Muğla Sıtkı Koçman University – caglakaya@mu.edu.tr

³ Expert - Muğla Sıtkı Koçman University – sinemkaya@mu.edu.tr

INTRODUCTION

One of the main focuses of this research is attitudes towards the teaching profession. Therefore it is important to first explain the notion of attitude. The attitudes of people are considered as a factor affecting the quality of a profession. It is common belief that if one has positive attitudes towards a profession; the quality of the outcomes for the profession would develop. In this context, the attitudes of prospective teachers are considered to be important for the teaching profession. At this point, it is significant to understand the notion of attitude. In the body of literature available, attitude is defined as "a regular tendency that forms the thoughts, emotions and behaviors of someone about a subject or situation" (Kağıtçıbaşı, 1999). In other words, attitude is a kind of behavioral form regarding facts and objects. Based on these definitions, attitude scales about different subjects are used to determine a subject's thoughts and emotions about something/someone, besides just how much they care or value something (Yeşilyaprak, 2006). Attitudes based on the belief of people are considered as the factors that affect how they evaluate themselves, the people around them and the world in general. According to Williams and Burden (1997 Cited in: Atay, 2003), attitudes are significant factors that determine the teachers' system of thought, development and views of teaching.

Knowing the attitude of a person towards something helps us estimate their future behaviors connected to this situation. This may be more important in practice rather than for any theoretical framework because one of the main aims of vocational training is to prepare people for the field. In vocational training, it is important that one gains the knowledge and skills for practice in the future. This aim is also important for the training of teachers as in teacher training programs. Knowledge and skills about being a teacher are taught for the vocational behaviors of teachers so that they can effectively perform their job in the future. In this context, a positive attitude towards the teaching profession is a key factor to performing the job properly. Thus, determining prospective teachers' attitudes towards the teaching profession provides valuable information about how we should best train prospective teachers in faculties of education.

Another focus of the research is on the notion of dysfunctional attitudes, developed by Beck (Beck, Rush, Shaw & Emery, 1979 Cited in: Hamarta & Demirbaş, 2009) based on cognitive theory. Developed by Beck in the 1960s, cognitive therapy focuses on the role of human thoughts' on the conceptualization of spiritual pathology. Besides this, it gives the human thoughts an important role on the perception of the world, making sense of the emotions and patterns of behaviors. At this point, the perception and interpretation of the experiences are more important than the facts themselves. The emotions and behaviors of people are affected by their interpretations of experiences (Savaşır, Boyacıoğlu & Kabakçı, 1996; Beck, 2001). According to cognitive theory, the cognitive structure of a person consists of three main components; and these are automatic thoughts, intermediate beliefs and core beliefs. Core beliefs are defined as the deepest beliefs, while automatic thoughts are cognitive processes which are closer to the surface (Beck, 2001). As another main component of cognitive theory, intermediate beliefs sit in the middle of this hierarchical taxonomy (Türkçapar, 2011). Core and intermediate beliefs (or attitudes, rules, assumptions) may appear in two ways, as functional and dysfunctional. As one of the main focuses of this research, the main features of dysfunctional attitudes are as follow: (1) they are not realistic; (2) they are strict and resistant to change; (3) they have inhibitory effects on revealing of

actual performance of an individual; (4) and they don't change even after different experiences (Savaşır et al., 1996). These attitudes affect the perspective and authentic thoughts of an individual for all of life's events.

As it is seen, dysfunctional attitudes are examined under the scope of cognitive theory, and dysfunctional attitudes are considered as the main component of cognitive structure. Based upon this idea, it is believed that there is a relationship between prospective teachers' dysfunctional attitudes and their attitudes towards the teaching profession.

In the Turkish literature, it is possible to find a great deal of research about attitudes towards the teaching profession (Gürbüzürk & Genç, 2004; Oral, 2004; Üstün, Erkan & Akman, 2004; Aslan & Akyol, 2006; Bozdoğan, Aydın & Yıldırım, 2007; Çapri & Çelikkaleli, 2008; Çiçek Sağlam, 2008; Temizkan, 2008; Başbay, Ünver & Bümen, 2009; Bulut, 2009; Doğan & Çoban, 2009; Durmuşoğlu, Yanık & Akkoyunlu, 2009; Özder, Konedraı & Zeki, 2010; Tekerek & Polat, 2011; Sandıkçı & Öncü, 2013; Akgün & Özgür, 2014). Yet there has been but a few researches on dysfunctional attitudes (Dilekmen, Ada, Alver & Kılıç, 2009), whilst the relationship between different variables and dysfunctional attitudes have been examined in some research (Özgüven, 1999; Hamamcı & Duy, 2005; Hamarta & Demirbaş, 2009; Şahin & Sarı, 2010; Dilmaç, Hamarta, Yiğit, Yıldız & Büyükyıldırım, 2011; Topal, 2011). Finally there were no studies found by the researches on the relationship between prospective teachers' dysfunctional attitudes and their attitudes towards the teaching profession.

The quality of education is intrinsically linked to the quality of the teachers. Therefore, it is important to examine attributes like dysfunctional attitudes of prospective teachers, because prospective teachers will form part of the education system of the future. On the basis of this, the main purpose of this research is to examine prospective teachers' dysfunctional attitudes and their attitudes towards teaching as a profession. This research study seeks answers to these questions:

1. What are prospective teachers' dysfunctional attitudes and their attitudes towards the teaching profession?
2. Is there a significant difference in prospective teachers' attitudes towards the teaching profession according to gender and grade level?
3. Is there a significant difference in prospective teachers' dysfunctional attitudes according to gender and grade level?
4. Is there a significant relationship between prospective teachers' dysfunctional attitudes and their attitudes towards the teaching profession?

METHOD

Population and Sample

Designed as a survey research, the population consists of 3,233 prospective teachers (undergraduate students), studying within different departments of the Faculty of Education in Muğla Sıtkı Koçman University, during Spring Semester of the 2012-2013 Academic Year. The participants for the research were chosen randomly and the sample size is 8.84% of the population. The sample consists of 286 of these prospective teachers, studying at any of the four grades within their undergraduate program.

The sample consists of 93 males (32.5%) and 193 females (67.5%) and these are 98 (34.3%) participants from the preschool education program; 47 participants (16.4%) from Psychological Counseling and Guidance; 30 participants (10.5%) from Social Sciences Education; 38 participants (13.3%) from German Language Teaching and 39 participants (13.6%) from the Turkish Language Education program.

Data Collection

The two scales used for this research are the "Dysfunctional Attitudes Scale" and the "Attitude Scale of Teaching Profession". These scales were applied to the randomly determined classes by asking the participants whether or not they wanted to volunteer to take part in the research. The characteristics of the scales are as follows:

Attitude Scale of Teaching Profession: This scale was developed by Üstüner (2006) to determine attitudes towards the teaching profession of the students studying in faculties of education. The lowest possible score of the scale is 34, while the possible highest score is 170. It has one dimension and no subscales, being a Likert-type attitude scale. According to the construct validity results, it consists of 34 items, with factor loadings ranging between .41 and .74. The total factor explains the 30% of the total variance. Other than that, correlation tests for the total score of the scale and for each item were also conducted and it was seen that the item correlation values ranged between .74 and .42. The criterion validity score of the scale is .89 and the test-retest coefficient is .72. The internal consistency coefficient of the scale was found to be .93 while it is .95 for the sample of this research.

Dysfunctional Attitude Scale (DAS): The scale was developed by Weissman and Beck (1978), based on cognitive theory. It aims to evaluate the intermediate beliefs caused by the depressive mood which is a result of negative evaluation of an individual. It is a seven Likert-type, self-assessment scale and consists of 40 items, 10 of which are reversed. The score range of the scale is 40 – 280. Higher scores received from the scale indicate the high frequency of the dysfunctional attitude. The items contained on the original DAS are based on Beck's cognitive therapy model and present seven major value systems: Approval, Love, Achievement, Perfectionism, Entitlement, Omnipotence, and Autonomy. According to the adaptation of the scale into Turkish (Savaşır & Şahin, 1997), it has four sub-scales (perfectionist attitude, the need for approval, independent attitude and variable attitude). The internal consistencies of the subscales were estimated by means of Cronbach's Alpha coefficient; the perfectionist attitude subscale (.81), the need for approval subscale (.74), the independent subscale (.26) and the variable subscale (.10). The scores of the total scale and subscales for the Turkish form range between .87 and .92. It is stated that the average of the item-total correlations score is $r=.34$. It has been found that the two-half test reliability of the scale is $r=.72$. The test-retest coefficient of the scale for the total and the subscales range between $r=.54$ and $r=.84$. Finally, the internal consistency of the scale for this research is estimated by Cronbach's Alpha, and found to be .86.

Data Analysis

For the analysis of the data gathered from the undergraduates, Pearson product moment correlation coefficient was used to determine the relationship between the prospective teachers' dysfunctional attitudes and their attitudes towards the teaching profession. Besides that t-test, ANOVA and Tukey test were applied to the data for determination of any significant difference in gender and grade levels of the participants.

FINDINGS

In this section, the findings are presented according to the analysis of the data. First, the descriptive findings about prospective teachers' dysfunctional attitudes and their attitudes towards teaching profession are presented. Then, the findings about the analysis of gender and grade levels on these two main topics are shown. Finally, the relationship between prospective teachers' dysfunctional attitudes and their attitudes towards the teaching profession are represented in the related table.

Table 1 shows the average scores and standard deviation scores of the participants with the average scores of the two scales and subscales. The sub-dimensions of dysfunctional attitudes are analyzed separately.

Table 1. *The descriptive findings on prospective teachers' dysfunctional attitudes (DA) and their attitudes towards the teaching profession (ATTP)*

	DA	ATTP	Perfectionist Attitude (DA)	The Need For Approval. (DA)	Independent Attitude (DA)	Variable Attitude (DA)
$\bar{X}$	127.03	134.83	46.41	41.35	17.23	17.63
S	28.38	26.30	14.86	11.61	5.54	3.97
Average of the Scale	160	102	68	48	24	20

According to the findings in Table 1, it may be said that prospective teachers' attitudes towards teaching is positive ($\bar{X}$ =134.83, S =26.30) and their dysfunctional attitudes are of an average level ($\bar{X}$ =127.03, S =28.38). Looking at the sub-dimensional scores of dysfunctional attitudes, the variable attitude score ($\bar{X}$ =17.63, S =3.97) and the score of the need for approval ($\bar{X}$ =41.35, S =11.61) of the prospective teachers are on a high level, while the other two dimensional scores (perfectionist attitude and independent attitude) are of average levels.

In Table 2, the number and the average score of the participants according to gender are shown. The findings as a result of the analysis are presented in the table.

Table 2. *The findings on the analyses of the prospective teachers' attitudes towards teaching profession according to gender*

Scale	Gender	N	$\bar{X}$	S	t	p
Attitudes Towards Teaching Profession (ATTP)	Female	193	138.91	23.67	3.86	.000*
	Male	93	126.38	29.45		

* $p < .001$

As seen in Table 2, there is a significant difference [$t_{(285)}=2.25$, $p < .001$] between prospective teachers' attitudes towards the teaching profession and their gender. It is possible to see that female prospective teachers' attitudes towards the teaching profession are more positive ($\bar{X}$ =138.91, S =23.67) than male prospective teachers' attitudes ($\bar{X}$ =126.38, S =29.45).

Table 3 presents the findings of the analysis of the prospective teachers' attitudes towards the teaching profession according to their grade levels. The levels, numbers and average scores of the participants are also represented in the table.

Table 3. *The findings of the analysis of the prospective teachers' attitudes towards the teaching profession according to their grade levels*

Scale	Grade Levels	N	$\bar{X}$	S	F	p	Significant Difference (Tukey)
Attitudes Towards Teaching Profession (ATTP)	1	64	141.85	22.70	2.318	.07	-
	2	98	134.77	24.05			
	3	92	131.42	29.89			
	4	32	130.81	26.97			

* $p < .05$

According to the findings in Table 3, there is no significant difference [$F_{(3-285)}=2.318$, $p > .05$] between prospective teachers' attitudes towards the teaching profession and their grade levels.

The findings of the analysis of prospective teachers' dysfunctional attitudes and its sub-dimensions (perfectionist attitude, the need for approval, independent attitude and variable attitude) according to gender are presented in Table 4. It is possible to see significant levels of difference according to the gender of the prospective teachers.

Table 4. *The findings of the analysis of the prospective teachers' dysfunctional attitudes according to gender*

Scale & Subscales	Gender	N	$\bar{X}$	S	t	p
Dysfunctional Attitude (DA)	Female	193	124.43	27.84	2.25	.025
	Male	93	132.44	28.87		
Perfectionist Attitude	Female	193	44.42	14.32	3.32	.001*
	Male	93	50.54	15.17		
The Need For Approval	Female	193	40.72	11.54	1.31	.188
	Male	93	42.65	27.84		
Independent Attitude	Female	193	17.20	5.60	.14	.888
	Male	93	17.30	5.44		
Variable Attitude	Female	193	17.54	3.94	.51	.609
	Male	93	17.80	4.04		

* $p < .05$

The findings in Table 4 shows that there is no significant difference between the total score of prospective teachers' dysfunctional attitudes and their gender [$t_{(285)}=2.25$, $p > .001$]. However, the score of perfectionist attitude [$t_{(285)}= 3.32$, $p < .05$] differs significantly according

to gender. Based on this score, male prospective teachers' scores for perfectionist attitudes ($\bar{X}=50.54$, $S=15.17$) are higher than for the females' ($\bar{X}=44.42$, $S=14.32$). Finally, it can be seen that there is no significant difference between the other dysfunctional attitudes (the need for approval, independent attitude and variable attitude) and gender.

In Table 5, the findings of the analysis based on prospective teachers' grade levels can be seen. The grade levels, numbers of undergraduates that participated in the research, average scores and standard deviation of the scores are also presented in the table.

Table 5. *The findings of the analysis of the prospective teachers' dysfunctional attitudes according to their grade levels*

Scale & Subscales	Grade Levels	N	$\bar{X}$	S	F	p	Significant Difference (Tukey)
Perfectionist Attitude	1	64	44.39	13.82	3.233	.02*	4-3 4-1
	2	98	46.51	15.26			
	3	92	45.19	13.72			
	4	32	53.68	17.09			
The Need For Approval	1	64	41.96	10.83	.376	.77	-
	2	98	40.78	12.13			
	3	92	40.96	11.95			
	4	32	42.96	10.77			
Independent Attitude	1	64	10.83	4.53	.546	.88	-
	2	98	12.13	6.11			
	3	92	11.95	5.81			
	4	32	10.77	4.79			
Variable Attitude	1	64	16.95	3.87	2.262	.08	-
	2	98	17.22	3.95			
	3	92	18.20	3.99			
	4	32	18.59	3.95			
DA Total Scores	1	64	125.82	25.03	1.363	.25	-
	2	98	126.06	29.72			
	3	92	125.59	28.82			
	4	32	136.56	28.71			

$p<.05$

The analysis of the prospective teachers' dysfunctional attitudes and their grade levels show that there is a significant difference ($F_{(3-285)}= 3.233$, $p<.05$) between prospective teachers' perfectionist attitudes and their grade levels. Tukey test was applied to the data to find the source of this intergroup difference. According to the findings, the average of perfectionist attitude scores ($\bar{X}=53.68$, $S=17.09$) of the 4th grade undergraduates is higher than for the 1st grades' ($\bar{X}=44.39$, $S=13.82$) and the 3rd grades' ($\bar{X}=45.19$, $S=13.72$). Based on this finding, it is possible to state that 4th grades are more perfectionist than the 1st and the 3rd grades. As a visible finding on the table, prospective teachers' scores for the need for approval [$F_{(3-285)}=.207$, $p>.05$], the independent attitude scores [$F_{(3-285)}=.649$, $p>.05$], the variable attitude scores [$F_{(3-285)}=1.692$, $p>.05$] and the total dysfunctional attitude scores [$F_{(3-285)}=2.292$, $p>.05$] show no significant difference according to their grade levels.

In the final table presented in this paper, Table 6 shows the findings for the comparison of prospective teachers' dysfunctional attitudes and their attitude towards the teaching profession. In the table, the correlation coefficients of both DA and ATTP are shown.

Table 6. The findings of the correlation coefficients of prospective teachers' dysfunctional attitudes and their attitudes towards the teaching profession

	1	2	3	4
1. Perfectionist Attitude	–			
2. The Need For Approval	.601(**)	1		
3. Independent Attitude	.423(**)	.476(**)	1	
4. Variable Attitude	.194(**)	.123(*)	.264(**)	1
5. ATTP Total Score	.003	.073	-.019	-.109

** $p < 0.01$, * $p < 0.05$

According to the data shown in Table 6, there is no significant difference between prospective teachers' sub-dimensions of dysfunctional attitudes ($r = .003$, $r = .073$, $r = .019$ and $r = .109$, $p > .05$) and their attitudes towards the teaching profession. Related to this, no significant difference was found between the total DA scores and ATTP scores of prospective teachers.

RESULT, DISCUSSION AND SUGGESTIONS

This research was conducted to examine prospective teachers' dysfunctional attitudes and their attitudes towards the teaching profession. The purpose of the research was to determine the relationship between these two variables. The findings were presented based on the research questions of the study, and so the results of the study that follow are also presented according to the research questions of the study.

First, positive ATTP of prospective teachers are found to be high. It is possible to find similar results in the literature (Üstün et al., 2004; Temizkan, 2008; Doğan & Çoban, 2009; Tekerek & Polat, 2011). On the contrary to this result, Oral (2004) states that the positive ATTP of prospective teachers are of an average level. However, it must be stated that a different attitude scale was used in Oral's (2004) study to measure the ATTP of prospective teachers which may be the cause of the difference.

As another result of this study, prospective teachers' ATTP shows significant difference according to their gender. This result corresponds to the results of related research in the literature (Oral, 2004; Bozdoğan et al., 2007; Çapri & Çelikkaleli, 2008; Çiçek Sağlam, 2008; Tekerek & Polat, 2011; Sandıkçı & Öncü, 2013). Besides this result, the positive ATTP level of female undergraduates is higher than the level of male undergraduates as Bozdoğan et al. (2007), Çapri and Çelikkaleli (2008) and Çiçek Sağlam (2008) state similar results. In some research (Gürbüz Türk & Genç, 2004; Başbay et al., 2009; Bulut, 2009; Özder et al., 2010; Akgün & Özgür, 2014) it is stated that there is no significant difference between prospective teachers' ATTP and their gender.

An additional result of the study is that there is no significant difference between prospective teachers' ATTP and their grade levels. There are other research studies corresponding to these results (Aslan & Akyol, 2006; Özder et al., 2010; Tekerek & Polat, 2011; Akgün & Özgür, 2014), however, there are also some studies (Çiçek Sağlam, 2008; Durmuşoğlu et al., 2009) that state the opposite about grade levels and ATTP of prospective teachers.

Another purpose of the research was to determine the dysfunctional attitudes of the prospective teachers. Based on this purpose, it was found that the dysfunctional attitude levels of prospective teachers are of medium level. While the need for approval and the variable attitudes of undergraduates are of a high level, the perfectionist attitude and the independent attitude levels are of medium level. As Bilgin (2001) states, the thoughts of an individual are mostly formed by external factors, and these factors have important roles on the appearance of dysfunctional attitudes and thoughts. It is possible to say that the Turkish Education System has some practices that trains students as dependent on external factors, and that may cause individuals to have dysfunctional attitudes as they participate within the Turkish education system.

The results of the significant differences between prospective teachers' DA and their gender show us that the difference can only be found for the perfectionist attitude. The other sub-dimensions of the dysfunctional attitudes show no significant difference in gender. Similar to this result, Topal (2011) states that prospective teachers' DA show no significant difference according to gender. Bilgin (2001) and Şahin & Sarı (2010) state the opposite of this result. Moreover, Dilekmen et al. (2009) states that females have more dysfunctional attitudes compared to males. So it is possible to say that the results show both resemblance and difference compared to the literature.

According to the analysis of the significant difference between prospective teachers' dysfunctional attitudes and their grade levels, only the 4th grade students have different scores compared to the other grades and there are significant differences between the 1st and the 3rd grade students. So it may be inferred that the 4th grade students may be more perfectionist than the other grades. This may be interpreted in both positive and negative ways. Positively thinking, students may have developed perfectionist attitudes towards life and their future occupation for their own good within their final grade of undergraduate study, or this may come from the anxiety levels of final grade students because of the teaching profession exam they are required to sit in Turkey. As research (Baştürk, 2007) shows, final grade students anxiety levels because of the teaching profession exam are quite high. In addition to this, Slaney and Ashby (1999) state that perfectionism is closely related to anxiety levels of an individual.

Finally, the researchers couldn't find a significant correlation between the prospective teachers' DA and ATTP based on the data from the scales. So as an inference, DAs of the undergraduates at the Faculty of Education in Muğla Sıtkı Koçman University have no effect on their choice of profession. The researchers found no studies in the literature related to this result. Consequently, this is the limitation of the researchers, not being able to find a research on the DA and ATTP of prospective teachers.

In accordance with the results, the suggestions for future research are as follows: (1) there may be realistic thinking training/exercises for undergraduates whose DA levels are high. This may contribute to their personal development and thus contribute indirectly to the

quality of the education system. (2) Female prospective teachers have more positive ATTP than males. There may be some future research on the causes of this finding. There should be an emphasis on the independence of the teaching profession whether an individual is a male or a female. (3) As the grade level increases, the perfectionist attitude of prospective teachers develops. It will contribute to the literature by finding out the predictors of this finding. It is possible that the anxiety levels of the undergraduates trigger their perfectionist attitudes. (4) As there is no significant difference between the DA and ATTP of prospective teachers, it may be good to find out which factors affect or have relationship with ATTP of the undergraduates. (5) As a final suggestion of this study, the researchers observed that there are some false calculations of the scores of DAS in the Turkish literature. The adaptation study of the scale to Turkish may have been the cause of this. Future research using this scale in Turkey should pay attention to the calculation of scores.

REFERENCES

- Akgün, F. & Özgür, H. (2014). Examination of the anxiety levels and attitudes of the information technology pre-service teachers towards the teaching profession. *Journal of Theory and Practice in Education*, 10 (5), 1206-1223.
- Aslan, D. & Akyol, S. K. (2006). Okul öncesi öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine yönelik tutumları ve mesleki benlik saygılarının incelenmesi. *Ç.Ü. Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 15 (2), 51-60.
- Atay, D.Y. (2003). *Öğretmen eğitiminin değişen yüzü*. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Başbay, M., Ünver, G. & Bümen, N.T. (2009). Ortaöğretim alan öğretmenliği tezsiz yüksek lisans öğrencilerinin öğretmenlik mesleğine yönelik tutumları: boylamsal bir çalışma. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi Dergisi*, 15 (3), 345-366.
- Baştürk, R. (2007). Kamu personeli seçme sınavına hazırlanan öğretmen adaylarının sınav kaygı düzeylerinin incelenmesi. *Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 17 (2), 163-176.
- Beck, A.T., Rush, A.J., Shaw, B.F. & Emery, G. (1979). *Cognitive therapy of depression*. New York: The Guilford Press.
- Beck, J.S. (2001). *Bilişsel terapi: temel ilkeler ve ötesi* (Çev: Nesrin Hisli Şahin). Ankara: Türk Psikologlar Derneği Yayınları.
- Bilgin, M. (2001). Üniversite öğrencilerinin değerlerinin ve fonksiyonel olmayan tutumlarının bazı değişkenler açısından irdelenmesi. *Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 8 (8), 33-69.
- Bozdoğan, A.E., Aydın, D. & Yıldırım, K. (2007). Öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine ilişkin tutumları. *Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi*, 8 (2), 83-97.
- Bulut, İ. (2009). Öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine ilişkin tutumlarının değerlendirilmesi. *Dicle Üniversitesi Ziya Gökalp Eğitim Fakültesi Dergisi*, 14, 13-24.
- Çapri, B. & Çelikkaleli, Ö. (2008). Öğretmen adaylarının öğretmenliğe ilişkin tutum ve mesleki yeterlik inançlarının cinsiyet, program ve fakültelerine göre incelenmesi. *İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 9 (15), 33-53.
- Çiçek Sağlam, A. (2008). Müzik öğretmenliği bölümü öğrencilerinin öğretmenlik mesleğine yönelik tutumları. *Yüzüncü Yıl Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 5 (1), 59-69.

- Dilekmen, M., Ada, Ş., Alver, B. & Kılıç, D. (2009). Teachers' dysfunctional attitudes. *1st International Conference on Foreign Language Teaching and Applied Linguistics (FLTAL'11)*, 5–7 May 2011, Sarajevo.
- Dilmaç, B., Hamarta, E., Yiğit, R., Yıldız, M. & Büyükyıldırım, İ. (2011). The relationship between secondary school students' dysfunctional attitudes and their human values. *European Journal of Educational Studies*, 3 (2), 353-363.
- Doğan, T. & Çoban, A.E. (2009). Eğitim fakültesi öğrencilerinin öğretmenlik mesleğine yönelik tutumları ile kaygı düzeyleri arasındaki ilişkinin incelenmesi. *Eğitim ve Bilim*, 34 (153), 157-168.
- Durmuşoğlu, M.C., Yank, C. & Akkoyunlu, B. (2009). Türk ve Azeri öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine yönelik tutumları. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 36 (36), 76-86.
- Gürbüzürk, O. & Genç, S.Z. (2004). Öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine ilişkin görüşleri. *İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 5 (7), 47-62.
- Hamamcı, Z. & Duy, B. (2005). Bilişsel davranışçı yaklaşıma dayalı sosyal beceri eğitiminin üniversite öğrencilerinin yalnızlık düzeyleri ve fonksiyonel olmayan tutumları üzerindeki etkisi. *Eğitim Bilimleri ve Uygulama*, 4 (7), 3-20.
- Hamarta, E. & Demirbaş, E. (2009). Lise öğrencilerinin utangaçlık ve benlik saygılarının fonksiyonel olmayan tutumlar açısından incelenmesi. *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 21, 239-247.
- Kağıtçıbaşı, Ç. (1999). *Yeni insan ve insanlar*. İstanbul: Evrim Yayınevi.
- Oral, B. (2004). Eğitim fakültesi öğrencilerinin öğretmenlik mesleğine ilişkin tutumları. *Avrasya Eğitim Araştırmaları Dergisi*, 15, 88-98.
- Özder, H., Konedralı, G. & Zeki, C. P. (2010). Öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine yönelik tutumlarının çeşitli değişkenler açısından incelenmesi. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi Dergisi*, 16 (2), 253-275.
- Özgüven, H.D. (1999). Psikiyatrik kriz vakalarında hatalı otomatik düşünceler ve fonksiyonel olmayan tutumların sıklığı. *Kriz Dergisi*, 7 (2), 9-16.
- Sandıkçı, M. & Öncü, E. (2013). Beden eğitimi ile diğer alanlardaki öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine ilişkin yeterlik algıları ve tutumlarının belirlenmesi ve karşılaştırılması. *Pamukkale Spor Bilimleri Dergisi*, 4 (1), 135-151.
- Savaşır, I., Boyacıoğlu, G. & Kabakçı, E. (1996). *Bilişsel davranışçı terapiler*. Ankara: Özyurt Matbaacılık.
- Savaşır, I. & Şahin, N. H. (1997). *Bilişsel davranışçı terapilerde değerlendirme: sık kullanılan ölçekler*. Ankara: Türk Psikologlar Derneği Yayınları.
- Slaney, R. B. & Ashby, J. S. (1999). Perfectionism: study of a criterion group. *Journal of Counseling and Development*, 74, 51-58.
- Şahin, M. & Sarı, S.V. (2010). Ergenlerde görülen zorbalık eğiliminin bilişsel çarpıtmalar ve fonksiyonel olmayan tutumlarla ilişkisi. *Akademik Bakış Dergisi*, 20, 1-14.
- Şahin, N.H. & Şahin, N. (1992). How dysfunctional are the dysfunctional attitudes in another culture. *British Journal of Medical Psychology*, 65, 17-26.
- Tekerek, M. & Polat, S. (2011). Öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine ilişkin tutumları. *5th International Computer & Instructional Technologies Symposium*, September 22nd–24th, Fırat University, Elazığ.
- Temizkan, M. (2008). Türkçe öğretmeni adaylarının öğretmenlik mesleğine yönelik tutumları üzerine bir araştırma. *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 6 (3), 461-486.

- Topal, H. (2011). Eğitim fakültesi öğrencilerinin kişilerarası problem çözme becerileri ve yönelimleri ile fonksiyonel olmayan tutumları arasındaki ilişkinin incelenmesi. *Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi*. Çukurova Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Adana.
- Türkçapar, H. (2011). *Bilişsel terapi*. Ankara: HYB Yayıncılık.
- Üstün, E., Erkan, S. & Akman, B. (2004). Türkiye’de okul öncesi öğretmenliği öğrencilerinin öğretmenlik mesleğine yönelik tutumlarının incelenmesi. *Manas Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 10, 129-136.
- Üstüner, M. (2006). Öğretmenlik mesleğine yönelik tutum ölçeğinin geçerlik ve güvenirlik çalışması. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi*, 45, 109-127.
- Weissman, A.N. & Beck, A.T. (1978). Development and validation of the dysfunctional attitude scale: a preliminary investigation. *Annual Meeting of the American Educational Research Association*, Toronto, Ontario.
- Williams, M. & Burden, R.L. (1997). *Psychology for language teachers: a social constructivist approach*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Yeşilyaprak, B. (2006). Eğitimde rehberlik hizmetleri: gelişimsel yaklaşım. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.

Öğretmen Adaylarının Fonksiyonel Olmayan Tutumları ile Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Tutumları Arasındaki İlişki⁴

Çağlar KAYA⁵ & Sinem KAYA⁶

Giriş

Alanyazında tutum, “bir bireye atfedilen ve onun bir obje veya durum ile ilgili düşünce, duygu ve davranışlarını düzenli biçimde oluşturan bir eğilim” olarak tanımlanmaktadır (Kağıtçıbaşı, 1999). Başka bir ifade ile tutum, “bireyin insanlar, olaylar ve nesnelere karşısında takındığı davranış biçimi” olarak da tanımlanabilir. Bu tanımlara dayalı olarak, farklı konularda hazırlanan tutum ölçekleri; bir kimsenin, nelere, ne derece değer verdiğini, o duruma ilişkin ne düşündüğünü ve hissettiğini saptamaya yarayan araçlardır (Yeşilyaprak, 2006). Bireyin inanç sisteminden doğan tutumları, dünyaya, kendisine ve diğer insanlara nasıl baktığını etkileyen bir unsur olarak ele alınmaktadır. Williams ve Burden’a göre (1997 Akt: Atay, 2003) bu temel kavramlar, öğretmenlerin ve öğretmen adaylarının düşünce süreçlerini, gelişimlerini ve öğretmeye nasıl bir anlam yüklediklerini belirleyici etkenlerdir.

Öğretmen yetiştirme programlarında da öğrencilere kazandırılacak bilgiler, duygular ve becerilerle onların mesleki yaşamdaki davranışlarının daha etkili olması sağlanmaya çalışılmaktadır. Öğretmenlik mesleğini uygulayacak olan bireylerin bu mesleğin gerekliliklerini daha etkili biçimde yerine getirebilmelerinin koşullarından biri de mesleğe yönelik tutumlarının olumlu olmasıdır. Öğretmenlik programlarında öğrenim görmekte olan öğrencilerin mesleğe karşı tutumlarının belirlenmesi bu öğrencilere yetişme sürecinde ne tür tutumların kazandırılması gerektiği konusunda bilgi verecektir (Üstüner, 2006).

Fonksiyonel olmayan tutumlar kavramı, Beck’in bilişsel kuram temelinde geliştirmiş olduğu bir kavramdır (Beck, Rush, Shaw & Emery, 1979 Akt: Hamarta & Demirbaş, 2009). 1960’larda Beck’in geliştirdiği bilişsel terapi, ruhsal patolojilerin kavramsallaştırmasında düşüncenin önemini ortaya koymaktadır. Aynı zamanda bireyin dünyayı tanımlamasında, duygularının anlamlandırmasında ve davranış örüntülerinde düşünceye merkezi bir rol vermektedir. Bu noktada, olayların kendisinden çok, olayların nasıl algılandığı ve nasıl yorumlandığı önem taşımaktadır. İnsanların duygu ve davranışları olayları nasıl yorumladıklarından etkilenmektedir (Savaşır, Boyacıoğlu & Kabakçı, 1996; Beck, 2001).

Bu çerçeveden bakıldığında, fonksiyonel olmayan tutumlar bilişsel kuram kapsamında ele alınmaktadır. Fonksiyonel olmayan tutumların, bilişsel yapının temel unsurlarından biri olduğu söylenebilir. Bu düşünceden hareketle öğretmen adaylarının, fonksiyonel olmayan tutumlarının, öğretmenlik mesleğine ilişkin geliştirdikleri tutumlarla ilişkili olabileceği düşünülmektedir.

Araştırma ile ilgili alanyazına bakıldığında, öğretmenlik mesleğine ilişkin tutumların incelendiği araştırmaların oldukça fazla olduğu görülebilir (Gürbüzürk & Genç, 2004; Oral, 2004; Üstün, Erkan & Akman, 2004; Aslan & Akyol, 2006; Bozdoğan, Aydın & Yıldırım, 2007;

⁴ Bu çalışma, 9-11 Mayıs 2013 tarihinde Hacettepe Üniversitesinde düzenlenen, “Öğretmen Eğitiminde Yeni Eğilimler Uluslararası Sempozyumunda” bildiri olarak sunulmuştur.

⁵ Araştırma Görevlisi -, Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi – caglakaya@mu.edu.tr

⁶ Uzman - Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi – sinemkaya@mu.edu.tr

Çapri & Çelikkaleli, 2008; Çiçek Sağlam, 2008; Temizkan, 2008; Başbay, Ünver & Bümen, 2009; Bulut, 2009; Doğan & Çoban, 2009; Durmuşoğlu, Yanık & Akkoyunlu, 2009; Özder, Konedralı & Zeki, 2010; Tekerek & Polat, 2011; Sandıkçı & Öncü, 2013; Akgün & Özgür, 2014). Fonksiyonel olmayan tutumların incelendiği araştırmalar ise oldukça sınırlı sayıdadır (Dilekmen, Ada, Alver & Kılıç, 2009). Buna rağmen, fonksiyonel olmayan tutumların çok çeşitli ilişkiyel araştırmalarda yer bulduğu söylenebilir (Özgüven, 1999; Hamamcı & Duy, 2005; Hamarta & Demirbaş, 2009; Şahin & Sarı, 2010; Dilmaç, Hamarta, Yiğit, Yıldız & Büyükyıldırım, 2011; Topal, 2011). Ancak, öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine yönelik tutumları ile fonksiyonel olmayan tutumları arasındaki ilişkiyi inceleyen herhangi bir araştırmaya ulaşılammıştır.

Bu araştırma, öğretmen adaylarını gerek kendilerine, gerek dünyaya, gerek diğer insanlara ilişkin yorumlarını kapsayan fonksiyonel olmayan tutumları ile öğretmenlik mesleğine yönelik tutumlarını ele almayı amaçlamaktadır. Bu genel amaç çerçevesinde araştırmada aşağıdaki sorulara cevap aranmıştır: 1) Öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine yönelik tutumları ve fonksiyonel olmayan tutumları nasıldır? 2) Öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine yönelik tutumları cinsiyete ve sınıf düzeylerine göre anlamlı olarak farklılaşmakta mıdır? 3) Öğretmen adaylarının fonksiyonel olmayan tutumları cinsiyete ve sınıf düzeylerine göre anlamlı olarak farklılaşmakta mıdır? 4) Öğretmen adaylarının fonksiyonel olmayan tutumları ve öğretmenlik mesleğine yönelik tutumları arasında anlamlı bir ilişki var mıdır?

Yöntem

İlişkisel tarama modelinde desenlenmiş olan bu araştırmanın evreni, Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi Eğitim Fakültesi'nde 2012–2013 Eğitim–Öğretim Yılı Bahar Yarıyılında farklı bölüm ve sınıflarda öğrenim görmekte olan 3233 öğretmen adayı olarak belirlenmiştir. Araştırmada katılımcılar seçkisiz olarak belirlenmiştir. Örneklem büyüklüğü evrenin % 8.84'lük bir kısmını oluşturmaktadır. Örneklem ise 2012–2013 Eğitim–Öğretim Yılı Bahar Yarıyılında Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi Eğitim Fakültesi birinci, ikinci, üçüncü ve dördüncü sınıfa ve farklı bölümlere devam eden 286 öğretmen adayından oluşmaktadır.

Öğretmen adaylarının 93'ü (% 32.5) erkek, 193'ü ise (% 67.5) kadındır. Araştırmaya Okul Öncesi Öğretmenliği programından 98 (% 34.3), PDR programından 47 (% 16.4), Sosyal Bilgiler Öğretmenliği programından 30 (% 10.5), Almanca Öğretmenliği programından 38 (% 13.3), Türkçe Öğretmenliği programından 39 (% 13.6) öğrenci katılım sağlamıştır.

Oluşturulan araştırma bataryası, rastgele belirlenen sınıflara girilerek araştırmaya gönüllü olarak katılan öğrencilere uygulanmıştır. Araştırma verileri için, Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Tutum Ölçeği ve Fonksiyonel Olmayan Tutumlar Ölçeği kullanılmıştır. Bu ölçeklerin özellikleri aşağıda özetlenmiştir: *Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Tutum Ölçeği*: Ölçek, Üstüner (2006) tarafından öğretmenlik programında öğrenim görmekte olan öğrencilerin öğretmenlik mesleğine yönelik tutumlarını belirlemek amacıyla geliştirilmiştir. *Fonksiyonel Olmayan Tutumlar Ölçeği*: A Formu (FOTÖ–A): Bu ölçek, Weissman ve Beck (1978) tarafından Dysfunctional Attitude Scale (DAS) adıyla, bilişsel kuram temel alınarak geliştirilmiştir. Olumsuz şemaların bir ürünü olarak depresif duygu durumuyla beraber ortaya çıkan ara inançları değerlendirmeyi amaçlamaktadır. Bir kendini değerlendirme ölçeği olarak 40 maddeden oluşan ve 7'li Likert tipi olan ölçeğin puanlaması 1 ile 7 arasında değişmektedir.

Araştırmada öğretmen adaylarının fonksiyonel olmayan tutumları ile öğretmenlik mesleğine yönelik tutumları arasındaki ilişkiyi belirlemek için Pearson momentler çarpımı korelasyon katsayısı; öğretmen adaylarının fonksiyonel olmayan tutumlarının ve öğretmenlik mesleğine yönelik tutumlarının cinsiyete ve sınıf düzeylerine göre farklılaşp farklılaşmadığını belirlemek için t testi, Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) ve Tukey Testi yapılmıştır.

Bulgular

Öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine yönelik tutumlarının oldukça olumlu ($\bar{x}=134.83$, $S=26.30$) olduğu ve fonksiyonel olmayan tutumlarının orta düzeyde ($\bar{x}=127.03$, $S=28.38$) olduğu söylenebilir. Öğretmen adaylarının fonksiyonel olmayan tutumlarının alt boyutları incelendiğinde, değişken tutumlarının ($\bar{x}=17.63$, $S=3.97$) ve onaylanma ihtiyaçlarının ($\bar{x}=41.35$, $S=11.61$) yüksek düzeyde olduğu ve diğer iki alt boyut fonksiyonel olmayan tutum puanlarının orta düzeyde olduğu ifade edilebilir.

Öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine yönelik tutumları cinsiyete göre farklılaşmaktadır [$t_{(285)}=2.25$, $p<.001$]. Kadın öğretmen adayların öğretmenlik mesleğine yönelik tutumları ($\bar{x}=138.91$, $S=23.67$), erkek öğretmen adaylarınınkinden daha olumludur ($\bar{x}=126.38$, $S=29.45$). Öte yandan öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine yönelik tutumları da [$F_{(3-285)}=2.318$, $p>.05$] sınıf düzeylerine göre anlamlı düzeyde farklılaşmamaktadır.

Analiz sonuçlarına göre, öğretmen adaylarının fonksiyonel olmayan tutumları toplam puanları cinsiyete göre anlamlı olarak farklılaşmamaktadır [$t_{(285)}=2.25$, $p>.001$]. Ancak öğretmen adaylarının fonksiyonel olmayan tutumlarından mükemmeliyetçi tutum puanları [$t_{(285)}=3.32$, $p<.05$] cinsiyete göre anlamlı bir farklılık göstermektedir. Buna göre, erkek öğretmen adaylarının ($\bar{x}=50.54$, $S=15.17$) mükemmeliyetçi tutum düzeyleri, kadın öğretmen adaylarından ($\bar{x}=44.42$, $S=14.32$) daha yüksektir. Son olarak öğretmen adaylarının onaylanma ihtiyaçları, bağımsız tutum düzeyleri ve değişken tutum düzeyleri cinsiyete göre anlamlı bir şekilde farklılaşmamaktadır.

Öğretmen adaylarının fonksiyonel olmayan tutumlarına bakıldığında, mükemmeliyetçi tutum ortalamalarının, sınıf düzeyleri açısından anlamlı olarak farklılaştığı görülmektedir ($F_{(3-285)}=3.233$, $p<.05$). Gruplar arası ortaya çıkan farkın kaynağını ortaya koyabilmek için çoklu karşılaştırma testlerinden Tukey testi kullanılmıştır. Buna göre, 4. sınıfa devam eden öğretmen adaylarının ($\bar{x}=53.68$, $S=17.09$) mükemmeliyetçi tutum puan ortalamaları, 1. sınıftaki ($\bar{x}=44.39$, $S=13.82$) ve 3. sınıftaki ($\bar{x}=45.19$, $S=13.72$) öğretmen adaylarının puan ortalamalarından daha yüksek düzeydedir. Sonuç olarak, 4. sınıfa devam eden öğretmen adayları, 1. ve 3. sınıf düzeyindekilere göre daha mükemmeliyetçi bir tutum içerisindedir. Son olarak, öğretmen adaylarının onaylanma ihtiyaçlarının [$F_{(3-285)}=.207$, $p>.05$], bağımsız tutumlarının [$F_{(3-285)}=.649$, $p>.05$], değişken tutumlarının [$F_{(3-285)}=1.692$, $p>.05$], fonksiyonel olmayan tutum toplam puanlarının [$F_{(3-285)}=2.292$, $p>.05$] sınıf düzeylerine göre anlamlı olarak farklılaşmadığı sonucuna varılmıştır.

Son olarak öğretmenlik mesleğine yönelik tutumlar ile fonksiyonel olmayan tutum alt boyutlarına ait puanlar arasında ($r=.003$, $r=.073$, $r=.019$ ve $r=.109$, $p>.05$) anlamlı bir ilişki olmadığı saptanmıştır. Bununla birlikte fonksiyonel olmayan tutum toplam puanı ($r=.029$, $p>.05$) ve öğretmenlik mesleğine yönelik tutum puanı arasında da anlamlı bir ilişkiye rastlanmamıştır.

Sonuç, Tartışma ve Öneriler

Öncelikle, öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine yönelik olumlu tutumlarının yüksek düzeyde olduğu sonucuna varılmıştır. Bu sonucun alanyazında ulaşılan araştırmalarla (Üstün, Erkan & Akman, 2004; Temizkan, 2008; Doğan & Çoban, 2009; Tekerek & Polat, 2011) benzer sonuçlar gösterdiğini söylemek mümkündür. Öte yandan Oral (2004) bu bulgudan farklı olarak, öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine yönelik tutumlarının orta düzeyde olduğunu belirtmektedir. Adı geçen araştırmada, bu araştırmada kullanılan farklı bir tutum ölçeği kullanılmasından kaynaklanan bir farklılık söz konusu olabilir.

Öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine yönelik tutumları cinsiyete göre farklılaşmaktadır. Bu sonuç alanyazındaki araştırmalarla genel olarak örtüşmektedir (Oral, 2004; Bozdoğan, Aydın & Yıldırım, 2007; Çapri & Çelikkaleli, 2008; Çiçek Sağlam, 2008; Tekerek & Polat, 2011; Sandıkçı & Öncü, 2013). Kadın öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine yönelik olumlu tutum düzeylerinin, erkek öğretmen adaylarına göre daha yüksek olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Bu sonuç, Bozdoğan, Aydın ve Yıldırım (2007), Çapri & Çelikkaleli (2008) ve Çiçek Sağlam'ın (2008) sonuçları ile örtüşmektedir. Bazı araştırmalarda (Gürbüz Türk & Genç, 2004; Başbay, Ünver & Bümen, 2009; Bulut, 2009; Özder, Konedralı & Perkan Zeki, 2010; Akgün & Özgür, 2014) öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine yönelik tutumlarının, bu sonucun aksine, cinsiyete göre anlamlı farklılık göstermediği belirtilmektedir.

Bunun yanında, öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine yönelik tutumlarının sınıf düzeyine göre anlamlı farklılaşmadığı görülmektedir. Benzer şekilde farklı çalışmalarda da (Aslan & Akyol, 2006; Özder, Konedralı & Zeki, 2010; Tekerek & Polat, 2011; Akgün & Özgür, 2014) öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine yönelik tutumlarının sınıf düzeyine göre farklılaşmadığı belirtilmektedir. Bazı araştırmalarda ise (Çiçek Sağlam, 2008; Durmuşoğlu, Yanık & Akkoyunlu, 2009) bu bulguların aksine öğretmenlik mesleğine yönelik tutumların sınıf düzeylerine göre farklılaştığı ifade edilmektedir.

Araştırmanın diğer amacı, öğretmen adaylarının fonksiyonel olmayan tutumlarının belirlenmesidir. Araştırmada, öğretmen adaylarının fonksiyonel olmayan tutumlarının orta düzeyde olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Fonksiyonel olmayan tutum alt boyutlarından onaylanma ihtiyacı ve değişken tutum düzeylerinin yüksek olduğu, diğer iki alt boyutun ise orta düzeyde olduğu görülmüştür. Bilgin'e göre (2001) bir bireyin düşünceleri kendi dışındaki faktörler tarafından ağırlıklı olarak belirlenir ve bu faktörler fonksiyonel olmayan tutum veya düşüncelerin oluşmasında önemli rol oynar. Türk eğitim sisteminin dış denetim odaklı bireyler yetiştirmek üzerine kurulu yaklaşımının da öğrencilerin fonksiyonel olmayan tutumlar geliştirmelerine neden olduğu düşünülebilir.

Öğretmen adaylarının fonksiyonel olmayan tutumları, sadece mükemmeliyetçi tutum alt boyutunda cinsiyete göre anlamlı düzeyde farklılaşmaktadır. Fonksiyonel olmayan tutumların, bağımsız tutumun, değişken tutumun ve onaylanma ihtiyacının cinsiyete göre anlamlı olarak farklılaşmadığı belirlenmiştir. Bu sonuçlara paralel olarak, Topal (2011) Eğitim Fakültesi öğrencilerinin fonksiyonel olmayan tutum düzeylerinin, cinsiyete göre anlamlı farklılık göstermediğini rapor etmektedir. Bu bulgunun aksine Bilgin (2001) ile Şahin & Sarı (2010), fonksiyonel olmayan tutumların cinsiyete göre anlamlı farklılaştığını belirtmektedir. Kadınların erkeklere oranla fonksiyonel olmayan tutumlarının daha yüksek düzeyde olduğunu saptayan araştırmalar da bulmak mümkündür (Dilekmen vd., 2009).

Dolayısıyla elde edilen sonuçların alanyazında ulaşılan bazı araştırmalar ile benzerlik, bazıları ile farklılık gösterdiği söylenebilir.

Öğretmen adaylarının fonksiyonel olmayan tutumları, sınıf düzeyi açısından da sadece mükemmeliyetçi tutum alt boyutunda anlamlı düzeyde farklılaşmaktadır. Öğretmen adaylarının fonksiyonel olmayan tutumlarının diğer alt boyutları ise sınıf düzeylerine göre anlamlı düzeyde farklılaşmamaktadır. Elde edilen bulgulara göre, 4. Sınıftaki öğretmen adaylarının, 1. ve 3. sınıftakilere göre daha mükemmeliyetçi olduğu söylenebilir. Alanyazında bu sonuca ilişkin bir araştırmaya ulaşılamamıştır. Ancak bu farklılığın nedeni, mezun olarak meslek hayatına atılmalarına az bir vakit kalan öğretmen adaylarının, mesleki anlamda daha sağlam adımlar atabilme kaygısından doğan mükemmeliyetçi bir tutum örüntüsü geliştirmeleri olabilir. Nitekim son sınıf öğrencilerinin KPSS nedeniyle kaygı düzeylerinin son derece yüksek olduğu (Baştürk, 2007) ve mükemmeliyetçiliğin birçok psikolojik rahatsızlığın yanında kaygıyla da yakından ilişkili olduğu (Slaney & Ashby, 1999) ifade edilmektedir.

Son olarak, öğretmen adaylarının fonksiyonel olmayan tutum toplam puanları ile öğretmenlik mesleğine yönelik olumlu tutumları arasında anlamlı bir ilişki olmadığı saptanmıştır. Bu sonucun nedeni olarak, öğretmen adaylarının fonksiyonel olmayan tutumlarının meslek tercihlerine bir etkisinin bulunmadığı savı ortaya atılabilir. Bu sonuca yönelik olarak alanyazında benzerlik ya da farklılık gösteren herhangi bir araştırmaya ulaşılamamıştır. Araştırmacıların alanyazın taramalarının sınırlılığı, alanyazında bu tutumlar arasında ilişkiyi ele alan araştırmalara ulaşılamamasının bir nedeni olarak düşünülebilir.

Araştırmadan elde edilen sonuçlar doğrultusunda, (1) fonksiyonel olmayan tutumlarının ve bu tutumlara dair alt boyutlarının yüksek ya da orta düzeyde olduğu saptanan öğretmen adaylarına, gerçekçi düşünmeyle ilgili beceri eğitimlerinin verilmesinin, öğretmenlerin kişisel gelişimlerine ve akabinde eğitim kalitesine katkı sağlayacağı düşünülmektedir. (2) Kadın öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine yönelik tutumlarının erkek öğretmen adaylarıkinden daha yüksek olarak saptanmıştır. Buradaki cinsiyete dönük farkın nedenlerine ilişkin sosyolojik çalışmaların yapılması önerilebilir. Bunun yanında uygulamaya yönelik olarak, ilköğretimden itibaren yapılan mesleki rehberlik çalışmalarında öğretmenlik mesleği becerilerinin cinsiyetten bağımsız olduğuna dair mesajlar kurgulanabilir. (3) Sınıf düzeyi arttıkça, fonksiyonel olmayan tutumlardan mükemmeliyetçi tutumun artmasıyla ilgili yordayıcı çalışmaların alanyazına katkı sağlayacağı düşünülmektedir. Kaygı faktörünün mükemmeliyetçi tutuma olan etkisinin araştırılmasının da, öğretmen adaylarının kaygı düzeyiyle ilgili sağaltıcı çalışmaları geliştirici nitelikte olacağı düşünülmektedir. (4) Öğretmenlik mesleğine yönelik tutumlar ile fonksiyonel olmayan tutumlar arasında ilişki saptanmadığından, öğretmenlik mesleğine yönelik tutumları ne gibi değişkenlerin yordadığını saptamaya yönelik olarak çalışmalar yapılabilir. (5) Bazı kaynaklarda, bu araştırmada kullanılan Fonksiyonel Olmayan Tutumlar Ölçeği'nin puanlanmasının hatalı yapıldığı görülmüştür. Bu hatalı sonuçların, ölçeğin Türkçeye uyarlanmasıyla ilgili çalışmada puanlama sistemiyle ilgili açıklamalardan başladığı ve bu ölçeği kullanan diğer çalışmalara da yansıdığı görülmüştür. Puanlama sisteminin, ölçeğin orijinalindeki gibi olması konusunda araştırmacıların dikkatli olması gerektiği düşünülmektedir.

Anahtar Sözcükler: Öğretmen adayları, Öğretmenlik mesleğine yönelik tutum, Fonksiyonel olmayan tutumlar, Öğretmenlik mesleği, Tutum

Atıf için / Please cite as:

Kaya, Ç. & Kaya, S. (2015). Relationship between prospective teachers' dysfunctional attitudes and their attitudes towards the teaching profession [Öğretmen adaylarının fonksiyonel olmayan tutumları ile öğretmenlik mesleğine yönelik tutumları arasındaki ilişki]. *Eğitim Bilimleri Araştırmaları Dergisi - Journal of Educational Sciences Research*, 5 (1), 23-40. <http://ebad-jesr.com/>